

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 6.6.2012 г.
COM(2012) 271 final

**СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО
СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**Енергията от възобновяеми източници: основен участник на европейския
енергиен пазар**

(Текст от значение за ЕИП)

{SWD(2012) 149 final}

{SWD(2012) 163 final}

{SWD(2012) 164 final}

СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО СЪВЕТА, ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И ДО КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Енергията от възобновяеми източници: основен участник на европейския енергиен пазар

(Текст от значение за ЕИП)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Енергията от възобновяеми източници дава възможност за диверсификация на нашите енергийни доставки. Това увеличава сигурността на нашето енергоснабдяване и подобрява европейската конкурентоспособност, като създава нови отрасли, работни места, икономически растеж и възможности за износ и същевременно намалява емисиите ни на парникови газове. Едно значително увеличение на възобновяемите енергийни източници до 2030 г. би могло да генерира повече от 3 милиона работни места¹, включително в малките и средните предприятия. Запазването на лидерската позиция на Европа в областта на енергията от възобновяеми източници ще увеличи и нашата глобална конкурентоспособност, тъй като отраслите с „чисти технологии“ придобиват все по-голяма важност навсякъде по света. През 2007 г. Европейският съюз си постави амбициозната цел да постигне до 2020 г. дял от 20 % на енергията от възобновяеми източници и дял от 10 % на енергията от възобновяеми източници в транспорта, като съпроводи тези цели с редица подкрепящи политики². Целта за енергията от възобновяеми източници е основна цел от стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. В началото на 2012 г. тези политики започват да работят и в момента ЕС е на път да постигне целите си³ (вж. глава 1 от работния документ на службите на Комисията).

Икономическата криза обаче направи инвеститорите предпазливи по отношение на енергийния сектор. На либерализираните енергийни пазари на Европа ръстът на

---

¹ Вж. работния документ на ГД „Трудова заетост, социални въпроси и равни възможности“ относно „Използване на потенциала за създаване на заетост на екологосъобразния растеж“, придружаващ Пакета за заетостта COM (2012) 173, стр. 8. и Ragwitz et al (2009), EmployRES, Fraunhofer ISI Germany et al. http://ec.europa.eu/energy/renewables/studies/doc/renewables/2009_employ_res_report.pdf. По-амбициозни цели на политиката в областта на възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) насърчават инвестициите и следователно създаването на работни места в областта на изискващите значителни познания технологии за производство на електроенергия. Изискващите големи капиталовложения технологии като разположени на сушата или в морето фотоволтаични и вятърни съоръжения, слънчеви топлинни мощности и термopомпи са преобладаващи в абсолютно изражение в една силна политика за насърчаване на ВЕИ. При много от тези технологии най-голямо трудово усилие се изисква по време на изграждането.

² Те включват административни реформи, правила относно мрежите и десетгодишни национални планове за действие в областта на енергията от възобновяеми източници.

³ През 2009 г. и 2010 г. растежът на възобновяемата енергия се увеличи значително. В действителност ЕС вече постигна първата си междинна цел за 2011/2012 г. през 2010 г.

енергията от възобновяеми източници зависи от инвестициите на частния сектор, които на свой ред зависят от стабилността на политиката в областта на енергията от възобновяеми източници. Инвестирането в инфраструктура, производство и логистика изисква също така допълнителни инвестиции — в съоръжения за изпитване, производство на кабели, фабрики и кораби за изграждане на вятърни съоръжения в морето. Успоредно със строгото изпълнение и правоприлагане на Директивата относно енергията от възобновяеми източници⁴, е необходима яснота по дългосрочната политика, за да се гарантира извършването на необходимите инвестиции.

Пътната карта за енергетиката до 2050 г.⁵ се основава на единния енергиен пазар⁶, на прилагането на пакета за енергийната инфраструктура и на целите относно климата, очертани в пътната карта за икономика с ниски въглеродни емисии до 2050 г.⁷ Независимо избрания сценарий през 2050 г. най-големият дял от енергийните доставки ще бъде на енергията от възобновяеми източници. Силното увеличение на използването на възобновяеми енергийни източници е удовлетворяващ всички участници вариант. Независимо от стабилната рамка до 2020 г. в пътната карта се допуска, че без по-нататъшна намеса ръстът на енергията от възобновяеми източници ще намалее след 2020 г. поради по-високата ѝ цена и ограничения в сравнение с изкопаемите горива. Една ранна яснота по политиката относно режима след 2020 г. ще създаде реални ползи за инвеститорите в промишлеността и инфраструктурата, както и пряко за инвеститорите в енергията от възобновяеми източници.

В сегашната рамка Директива 2009/28/ЕО относно енергията от възобновяеми източници е предназначена да осигури постигането на целите за енергията от възобновяеми източници до 2020 г. В нея през 2018 г. се предвижда пътна карта за периода след 2020 г. Заинтересованите страни обаче вече започнаха да искат яснота по отношение на развитието на политиката след 2020 г. Ето защо Комисията смята, че е важно подготовката за периода след 2020 г. да започне сега. **Настоящото съобщение обяснява как енергията от възобновяеми източници се интегрира в единния пазар. В него се дават някои насоки за настоящата рамка до 2020 г. и се представят възможни варианти на политиката за периода след 2020 г., за да се осигурят непрекъснатост и стабилност, които да дадат възможност на производството на енергия от възобновяеми източници в Европа да продължи да нараства до 2030 г. и след това. То се придружава от работен документ на службите на Комисията и оценка на въздействието.**

2. ИНТЕГРИРАНЕ НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

С цел постигане на целта от 20 % в Директивата относно енергията от възобновяеми източници⁸ бяха определени задължителни национални цели. За постигането на тези цели държавите членки могат осъществяват схеми за подкрепа и да прилагат мерки за

---

⁴ Директива 2009/28/ЕО

⁵ COM(2011) 885/2.

⁶ Комисията подготвя и съобщение относно напредъка при изпълнението на единния енергиен пазар, което ще излезе по-късно тази година.

⁷ COM(2011) 112.

⁸ Директива 2009/28/ЕО

сътрудничество (членове 3, 6 — 9). Въз основа на националните планове за действие в областта на енергията от възобновяеми източници, въведените от държавите членки системи за подкрепа и постоянното инвестиране в изследователска и развойна дейност секторът на енергията от възобновяеми източници в Европа се разви много по-бързо от предвиденото по време на изготвянето на директивата. Производителите на енергия от възобновяеми източници се превръщат в значими участници на енергийния пазар.

Развитие на пазара и разходи

Силният ръст на пазарите на енергия от възобновяеми източници показва, че се е стигнало до „узряване“ на технологиите в значителна степен. За период от пет години до 2010 г. разходите за средна фотоволтаична система са намалели с 48 %, а разходите на модул — с 41 %. Отрасълът очаква разходите да спаднат още благодарение на растежа, породен от сегашните правителствени политики за подкрепа, реформите и премахването на пазарните бариери. Инвестиционните разходи за вятърни съоръжения на брега са намалели с 10 % между 2008 г. и 2012 г. Фотоволтаичните системи и разположеното на брега производство на вятърна електроенергия се очаква да станат конкурентоспособни на няколко пазара до 2020 г. Постигането на конкурентоспособност обаче изисква политически ангажимент за регулаторни рамки в подкрепа на промишлената политика, технологичното развитие и отстраняването на изкривяването на пазара. Други технологии се развиват по-различен начин, но като цяло се очаква техните капиталови разходи също да спаднат.

Важно е да продължим да използваме всички средства на наше разположение, за да намалим разходите, да гарантираме конкурентоспособността на технологиите в областта на енергията от възобновяеми източници, които в крайна сметка да станат пазарноориентирани. Политиките, които възпрепятстват инвестициите във възобновяеми енергийни източници, следва да бъдат преразгледани и по-специално субсидиите за изкопаеми горива следва да бъдат постепенно премахнати. С оглед на взаимното допълване между политиките за климата и енергията от възобновяеми източници за въглеродните емисии е необходим добре функциониращ пазар на въглеродните емисии заедно с правилно определени енергийни такси, за да се дадат на инвеститорите ясни и силни стимули да вложат средства в нисковъглеродните технологии и тяхното развитие. В същото време енергията от възобновяеми източници следва постепенно да се интегрира на пазара с намалена или никаква подкрепа и с течение на времето следва да допринесе за стабилността и сигурността на електроенергийната мрежа при равнопоставеност с конвенционалните генератори на електроенергия и конкурентни цени. В дългосрочен план трябва да се осигурят равни условия.

Подобряване на схемите за подкрепа

Цената на енергията от възобновяеми източници не се определя само от ресурсите на вятър, слънце, биомаса или вода; разходите за проектите се определят и от административните⁹ и капиталовите разходи. Сложните процедури за разрешение, липсата на обслужване на едно гише, създаването на процедури за регистриране,

---

⁹ Вж. Ecorys, 2008 г., Оценка на несвързаните с разходи пречки пред енергията от възобновяеми източници, доклад TREN/D1/48 — 2008 г.

процесите на планиране, които могат да отнемат месеци или години, и страхът от промени със задна дата в схемите за подкрепа увеличават рисковете за проектите (вж. глава 2 от работния документ). Такива високи рискове, по-специално в страни с напрегнати капиталови пазари, водят до много висока цена на капитала, повишават разходите за проектите за енергия от възобновяеми източници и намаляват тяхната конкурентоспособност. По този начин опростените административни режими, стабилните и надеждни схеми за подкрепа и по-лесният достъп до капитал (например чрез публични схеми за подкрепа) ще допринесат за конкурентоспособността на енергията от възобновяеми източници. В този контекст Европейската инвестиционна банка и националните публични институции могат да изиграят ключова роля. Днес повечето технологии в областта на енергията от възобновяеми източници се ползват от национални схеми за подкрепа¹⁰, но се засяга само малък дял от енергийния пазар: по-малко от една трета от 19-те процента от нашата електроенергия, произведени от възобновяеми източници, е защитена от пазарните цени. В транспортния сектор всички форми на алтернативни горива от възобновяеми източници могат да се отчетат за целта от 10 % за този сектор, въпреки че развитието се задържа от високите цени на съответните транспортни системи и недостатъчната инфраструктура за тези горива¹¹. Задълженията по отношение на смесването на биогоривата са често срещани и биогоривата представляват около 4 % от транспортните горива. Разходите по принцип се прехвърлят от доставчиците на гориво върху потребителите. В сектора на отоплението и охлаждането (около 13 % от който е от възобновяеми източници) бе премахната подкрепата за някои развити пазари и технологии (напр. слънчево топлинните).

Развитите технологии на конкурентни пазари с добре функциониращ пазар на въглеродните емисии в бъдеще следва да не се нуждаят от подкрепа. Междувременно във всяка държава членка схемите за подкрепа се адаптират (15 държави членки вече предлагат схеми за подкрепа, при които производителите работят с пазарни цени — вж. глава 2 от работния документ). Схемите за подкрепа се нуждаят от такива реформи, за да се гарантира тяхната рентабилност. Прилагането възможно най-бързо на схеми, които излагат производителите на риска на пазарните цени, насърчава технологичната конкурентоспособност. Въпреки това някои форми на изследователска и развойна дейност и друга финансова или административна подкрепа могат да продължат да бъдат необходими за по-новите и по-малко утвърдени технологии. Поради това някои рентабилни и добре насочени схеми за подкрепа могат да продължат да бъдат необходими след 2020 г. Добър пример за такава схема за подкрепа е „NER 300“, която използва тръжни приходи от схемата за търговия с емисии на ЕС, за да задейства демонстрирането и ранното разгръщане на иновативни технологии за възобновяеми енергийни източници.

Неотдавнашните промени в схемите за подкрепа в някои случаи бяха задействани от неочаквано високия ръст и бързо нарастващите разходи в сектора на енергията от възобновяеми източници, което не е устойчиво в краткосрочен план. В някои държави

---

¹⁰ Изключенията или частичните изключения включват водноелектрическа енергия, енергия от геотермални източници и биомаса, термopомпи и слънчево отопление на някои пазари.

¹¹ Бяла книга „Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите“, COM(2011)144 окончателен.

членки промените в схемите за подкрепа не бяха прозрачни, бяха въведени внезапно и понякога дори бяха наложени със задна дата или бяха въведени мораториуми. За новите технологии и за инвестициите, които все още зависят от подкрепа, тези практики накърняват доверието на инвеститорите в сектора. Освен това различаващите се национални схеми за подкрепа, основаващи се различни стимули, могат да създадат пречки пред навлизането и да попречат на пазарните оператори да разгърнат трансгранични бизнес модели, като вероятно ще възпрепятстват развитието на бизнеса. Този риск от влошаване на единния пазар трябва да бъде избягнат и са нужни още действия, за да се осигури съгласуваност в подходите на държавите членки, да се премахнат изкривяванията и възобновяемите енергийни ресурси да се разработят по рентабилен начин. За да насърчи това, **Комисията предвижда да подготви насоки за най-добрите практики и опит, получен в тази област, и, ако е необходимо, за реформа на схемите за подкрепа, да помогне за осигуряването на по-добра съгласуваност в националните подходи и за избягването на раздробяването на вътрешния пазар.** Съответните принципи са разгледани в глави 3 и 4 на приложения работен документ. Необходимо е да се създадат принципи за схемите за подкрепа, при които се свежда до минимум изкривяването на пазара, избягва се свръхкомпенсирането и се осигурява съгласуваност между държавите членки. С тях ще се отговори на нуждата от прозрачност, предвидимост и стимулиране на новаторството¹².

Засилване на сътрудничеството и търговията

В исторически план държавите членки разработиха свои *собствени* възобновяеми енергийни ресурси, допринасящи за техните собствени намаления на емисиите, за намаляване на вноса на изкопаеми горива и за създаване на работни места на тяхната територия. Създаването на европейски енергиен пазар обаче и продължаващото желание за намаляване на разходите, когато това е възможно, следва да доведат до по-голяма търговия с всички форми на енергия от възобновяеми източници. За да се улесни това, с Директивата относно енергията от възобновяеми източници бяха създадени механизми за сътрудничество, за да може произведената в една държава членка енергия от възобновяеми източници да се отчита като изпълнение на целите на друга (вж. глава 4 от работния документ). Те не бяха приложени широко, въпреки потенциалните икономически ползи за двете страни¹³. Само две държави членки¹⁴ са посочили, че биха използвали механизми за сътрудничество, за да постигнат своите цели за 2020 г. Относно предлагането, се очаква десет държави членки¹⁵ да имат „излишък“, наличен за други държави членки. Тази картина обаче би могла да промени до 2020 г. и Комисията ще наблюдава ситуацията отблизо.

Проекти в процес на реализация, които биха могли да използват механизми за сътрудничество, включват „Helios“ — гръцки проект за слънчева енергия, общи проекти или схеми за подкрепа в северните морета и подобни инициативи в Южното Средиземноморие и по-общо в региона на Европейската политика за добросъседство.

---

¹² Това ще бъде разработено въз основа на предложенията в COM(2011)31 и SEC(2001)131.

¹³ Комисията изчислява, че оптималната търговия с възобновяеми енергийни източници би могла да спести до 8 млрд. EUR годишно (SEC(2008)85 том II).

¹⁴ LU и IT, като последната обаче неотдавна посочи, че в крайна сметка може да не се нуждае от механизмите.

¹⁵ BU, EE, DE, EL, LT, PO PL, SK, ES, SW.

Тези инициативи вече бяха обсъдени с някои трети държави¹⁶. Сътрудничеството при развиването на слънчевата енергия за вътрешно потребление и за износ може да бъде ключов елемент на цялостна програма за значително нарастване на жизнеспособен сектор на енергия от възобновяеми източници, който да разгърне своя потенциал за икономически растеж и трудова заетост. За да насърчи допълнително развитието на производството на енергия от възобновяеми източници в нашите съседни държави и в сътрудничество с тях, Комисията:

а) ще улесни международното сътрудничество за развитие на възобновяеми енергийни източници, като позволи пълното използване на механизмите за сътрудничество, с които биха могли да се разработят възобновяеми енергийни източници в Южното Средиземноморие и в контекста на укрепване на диалога по политиката относно изменението на климата между ЕС и Южното Средиземноморие, ще потърси мандат за преговори за двустранно(и)/многостранно(и) споразумение(я), за да се разреши използването на кредити от проекти за енергия от възобновяеми източници в Южното Средиземноморие,

б) ще предложи конкретни мерки, насочени към насърчаване на търговията с електроенергия от възобновяеми източници в рамката на бъдещо споразумение със северноафриканските партньори, например въз основа на конкретни мандати за преговори, като подготвя пътя за Енергийна общност ЕС — Южно Средиземноморие,

в) ще предложи разширяване на рамката на Директива 2009/28/ЕО за държавите от региона на Европейската политика за добросъседство и по-специално южносредиземноморските държави.

Въз основа на придобития досега опит **Комисията ще подготви насоки**, за да се улесни търговията с енергия от възобновяеми източници (вж. глава 3 и 4 от работния документ), като се намали сложността, така че механизмите за сътрудничество след 2020 г. да са просто средство за търгуване с енергия от възобновяеми източници в ЕС и извън него. Повече сближаване, включително общи съвместни схеми за подкрепа, ще гарантира рентабилно използване на енергията от възобновяеми източници, както и подход, по-съвместим с единния пазар.

Друг аспект на международната търговия и на енергията от възобновяеми източници е свързан с **търговията с продукти и отвореността на пазарите**. На относително новия глобален пазар на оборудване за енергия от възобновяеми източници ние виждаме ясни доказателства, че пазарът се разраства и международната конкуренция оказва полезно въздействие върху новаторството и разходите. Освен това европейската промишленост продължава да е представена на този глобално конкурентен пазар и трябва да укрепи нейното конкурентно предимство. Както бе наблюдавано при фотоволтаичния отрасъл

---

¹⁶ Норвегия и Исландия приемат голяма част от европейското законодателство, за да участват на същия пазар; Енергийната общност е в процес на приемане на подобни договорености; Комисията работи с Швейцария за подобряване на съгласуваността на политиката; и помощта за развитие на ЕС, сътрудничеството и предстоящите споразумения за свободна търговия се използват за подобряване на съгласуваността със съседите на Европа от Балканите и Южното Средиземноморие.

добавената стойност от ЕС доминира и генерира работни места и растеж¹⁷. Предвид ползите от разширяването на глобалната търговия е важно препятствията пред търговията като „правилата за местно съдържание“ или частичното затваряне на пазарите за обществени поръчки да бъдат отстранени. Следователно Комисията ще продължи да стимулира справедлива и либерализирана търговия в сектора на енергията от възобновяеми източници.

3. ОТВАРЯНЕТО НА ПАЗАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ И ВЪЗОбНОВЯЕМИТЕ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ

Секторът на отоплението и охлаждането е много локален пазар, който се нуждае от местни реформи и инфраструктура. Развитието на енергията от възобновяеми източници в транспортния сектор се извършва на отворен пазар на горивата в Европа, което ще се усили от яснотата, осигурена от предстоящите изисквания за етикетирание на горивото. Електроенергийният сектор обаче е в процес на превръщане в единен европейски пазар.

В отговор на призива на държавните и правителствените ръководители до 2014 г. да се приключи с изграждането на вътрешния енергиен пазар в електроенергийния сектор, Комисията работи с регулаторните органи и заинтересованите страни, за да хармонизира пазарните правила и правилата за експлоатация на мрежата. Това, заедно с прилагането на третия пакет, следва да отвори националните пазари, с което да се увеличат конкуренцията, пазарната ефективност и потребителският избор. Това следва също да улесни навлизането на пазара и интеграцията на нови участници, включително малки и средни предприятия и други производители на енергия от възобновяеми източници.

При изготвянето на новите правила трябва да се вземат предвид променящия се характер на нашия електроенергиен сектор, основаван на конкурентен пазар с множество производители на електроенергия, включително по-разнообразно производство на електроенергия от вятърна и слънчева енергия. Въвеждането на тези правила, отразяващи особеностите на новите форми на производство, например чрез позволяване на търгуване, по-близко до реално време, както и премахването на оставащите препятствия пред истински интегриран пазар, ще позволи на производителите на енергия от възобновяеми източници пълноценно участие на истински конкурентен пазар и постепенно поемане на същите отговорности като конвенционалните производители, включително по отношение на балансирането.

Либерализираният пазар на електроенергия следва също така да гарантира, че всички оператори получават достатъчна възвръщаемост, която да покрива техните инвестиционни разходи за нови мощности, за да се запази адекватността на системата (осигуряване на съответните инвестиции за гарантиране на непрекъснато снабдяване с електроенергия). Цените на едро на електроенергията, основани на краткосрочни пределни разходи, обаче могат да бъдат подложени на натиск към намаляване поради развитието на вятърната и слънчевата енергия (с почти нулеви пределни разходи).

---

¹⁷ EPIA (EUPVSEC 2011) оценява, че въпреки конкуренцията 55 % от добавената стойност на модулите и 70 % от добавената стойност на фотоволтаичните системи се осъществява в Европа.

Пазарът следва да бъде в състояние да реагира, като намалява предлагането, когато цените са ниски и го увеличава, когато те са високи. Промените в пазарните цени трябва да насърчават **гъвкавостта**, включително съоръжения за акумулиране, гъвкаво производство, управление на търсенето (като потребителите реагират на променящите се ценови модели).

Някои държави членки обаче се опасяват, че инвестициите в капацитет за производство на електроенергия няма да бъдат достатъчни. В резултат на това те са развили „**плащания за капацитет**“, като правителствата определят необходимите нива на производствен капацитет. Подобен подход може да насърчава инвестициите, но също така разделя инвестиционните решения от пазарните ценови сигнали. Освен това, ако не е добре проектиран, той би могъл да налага само решения, насочени към производството, които възпрепятстват въвеждането на нови форми на **гъвкавост**. Обобщеното разпределено производство, реакцията на консуматорите и разширените балансиращи области също ще бъдат нарушени. Това също така би раздробило националните пазари, като подкопае трансграничната търговия, необходима за ефикасен европейски пазар на електроенергия и за разпространение на енергията от възобновяеми източници.

За да могат пазарните договорености гъвкаво да осигурят необходимите инвестиции, ние трябва да гарантираме, че те са подходящи за привличането на много повече участници на пазара, нови продукти и технологии, чрез разширяване на балансиращите пазари. **Пазарните договорености трябва да съответстват на единния пазар, и следователно трябва да се развиват и подобряват. Този въпрос ще бъде предмет на допълнително обсъждане и анализ в предстоящото съобщение на Комисията относно вътрешния енергиен пазар.**

4. ПРЕОБРАЗУВАНЕ НА НАШАТА ИНФРАСТРУКТУРА

В предложения **пакет за енергийната инфраструктура**¹⁸ на ЕС са посочени 12 приоритетни коридора на енергийната инфраструктура, предлагат се ускорени процедури за издаване на разрешения, правила за споделяне на разходите и осигуряване, където е необходимо, на финансови средства от ЕС по Механизма за свързване на Европа (9,12 млрд. EUR за енергия, 2014 — 2020 г.)¹⁹. Това се прави не само поради нуждата да се включи повече вятърна и слънчева електроенергия (5 % от доставките на електроенергия в ЕС днес), но също така, за да се създаде интегриран пазар на ЕС и да се подменят остарелите активи. В Пакета за енергийната инфраструктура де оценява, че само за нови линии за пренос на електроенергия са необходими около 100 млрд. EUR.

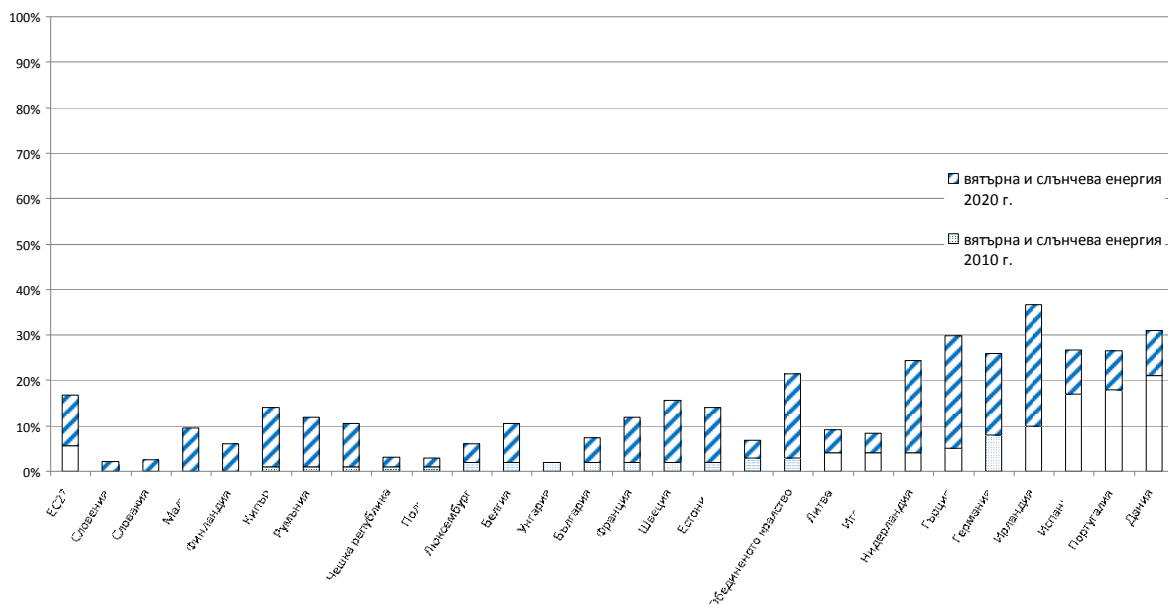
¹⁸ COM(2011) 658.

¹⁹ Инфраструктурните нужди на транспортните горива от възобновяеми източници, обхващащи станциите за зареждане с алтернативни горива, общите стандарти и политики и в случай на електромобилност подобреното управление на системите са разгледани подробно в Бялата книга за транспорта относно стратегията за алтернативни горива от 2011 г. (Бяла книга, „Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство – към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите“, COM(2011)144 окончателен) и са засегнати в преразгледаните насоки TEN_T (COM(2011)650).

Пакетът за енергийната инфраструктура допълва директивите относно вътрешния енергиен пазар²⁰, които, чрез мерки за по-добро координиране на планиране, развитие и експлоатация на инфраструктурата и за въвеждане на интелигентни измервателни уреди подготвиха пътя към интегрирана европейска енергийна инфраструктура. Двете инициативи са от огромно значение за преобразуването на нашия електроенергиен сектор. Създаването на единния пазар, новите технологии, новите участници на пазара, новите доставчици на спомагателни услуги — всички зависят от наличието на нова инфраструктура.

Дял в производството на електричество на вятърната и слънчевата енергия.

Източник: Евростат 2010 г., национални планове 2020 г.

В 21-те държави членки с по-малко от 5 % енергия от „вариращи“ възобновяеми източници в електроенергийната си система породените от инфраструктурата ограничения на производството на енергия от възобновяеми източници не причиняват никакви или само местни проблеми с балансирането. В шест държави членки с над 5 % вятърна и слънчева енергия обаче вече са предприети мерки за създаване на по-голяма гъвкавост, дори и в изолирани системи, за да се гарантират балансиране и стабилност на мрежите²¹. Предизвикателството да се задоволят бъдещите потребности от инфраструктура до голяма степен ще зависи от нашата способност да разработим възобновяеми енергийни източници, мрежова инфраструктура и по-добри оперативни решения заедно в единен пазар.

Увеличението на разпределеното (от възобновяеми източници) производство и реакцията на консуматорите ще изискват допълнителни инвестиции в разпределителните мрежи, които са проектирани за пренос на електроенергия до крайните потребители, но не и да поемат енергията, генерирана от малки производители. Широко разпространеното разпределено производство измества

²⁰ Директива 2009/72/ЕО и Директива 2009/73/ЕО

²¹ Вж. МАЕ 2011 г., „Овластяване на възобновяемите енергийни източници: ръководство за предизвикателството, свързано с балансирането“.

мястото на производство на електроенергията и превръща потребителите в консуматори-производители. Така, докато някои нови мощности за производство на електроенергия са отдалечени от традиционните центрове на потребление и изискват актуализиране на преносната инфраструктура (особено в областите, в които „кръговите потоци“²² причиняват безпокойство), едно значително разпределено производство може да намали необходимостта от преносна инфраструктура в други области. Третият начин, по който инфраструктурата може да трансформира системата, е развитието на интелигентните мрежи. Производителите, включително новите микро производители, потребителите и операторите на електрически мрежи ще трябва да могат да общуват помежду си в реално време, за да се осигури оптимално съчетаване на търсенето и предлагането. Това ще изисква разработването на подходящи стандарти, както и на пазарни и регулаторни модели. **Развитието на инфраструктурата е спешно и критично за успеха на единния пазар и за интеграцията на енергията от възобновяеми източници. Бързото приемане на законодателните предложения от пакета за енергийната инфраструктура е от решаващо значение в това отношение, по-специално за ускоряване на изграждането на нова инфраструктура с трансграничното влияние. Комисията ще продължи да работи с операторите на разпределителната и преносната система, регулаторите, държавите членки и промишлеността, за да се гарантира ускореното развитие на енергийната инфраструктура за завършване на процеса на интегриране на европейските мрежи и пазари.**

5. ДАВАНЕ НА ПРАВА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Потребителският избор и конкуренцията по отношение на енергията варират в сектора. В транспорта съществува известна свобода на избор на доставчик на гориво, но все още няма пазар за алтернативни горива на равнище на ЕС. В сектора на отоплението, потребителите могат да получат известна независимост чрез използване на слънчево топлинни или местни геотермални енергийни източници. И докато в сектора на газа и електроенергията отварянето на пазара е започнало, ограниченият избор на доставчик и регулираните цени са все още често срещано явление. Всичко това предстои да се промени с пълното отваряне на пазарите за търговия на дребно и увеличаването на възможностите за закупуване на „зелена електроенергия“.

Най-големите ползи следва да произтекат от комбинацията на „интелигентно“ измерване с микро генериране. Интелигентните измервателни уреди ще показват на потребителите в реално време колко плащат за електроенергията и ще им помогнат да намалят консумацията си. Това, заедно с развитието на „интелигентни продукти“, които могат да реагират на ценови сигнали, изпратени по електронен път, позволява на потребителите да променят своето потребление, за да се възползват от ниските цени. Освен това, индивидуалната „реакция на консуматорите“ може да бъде обобщена от новите участници на пазара, за да предложат значителни икономии при потреблението, когато цените са високи. Както беше обсъдено в придружаващата оценка на въздействието, това ограничаване на максимума на натоварването може да генерира

---

²² „Кръгови потоци“ възникват, когато електроенергията минава по незаплануван маршрут в резултат на липсата на инфраструктура. Класически пример за това са минаващи през Полша или Бенелюкс потоци от Северна до Южна Германия, предизвикани от неадекватната инфраструктура север-юг в Германия.

значителни финансови икономии чрез намаляване на нужния производствен капацитет при максимумите на потреблението.

Въвеждането на микро *генериране* създава степен на независимост за потребителите, какъвто е случаят в сектора на отоплението. Енергията от фотоволтаични и геотермални източници и от вятърни микромощности и биомаса, както и комбинираните системи за отопление и електроенергия, могат значително да намалят нуждата от мощност от електроенергийната мрежа за домакинствата, офисните и промишлените сгради. С превръщането си в консуматори-производители потребителите също ще придобият по-силно чувство за собственост и контрол върху потреблението си на енергия. Това повишава разбирането и приемането на енергията от възобновяеми източници²³. Неприемането от страна на обществото на някои свързани с възобновяеми източници енергийни проекти спира или забавя развитието, като подкопава целите на нашата политика. Поради това даването на права на потребителите като микро производители и подобряването на процесите на планиране и издаване на разрешения са важен начин за справяне със значително препятствие пред растежа на енергията от възобновяеми източници.

6. НАСЪРЧАВАНЕ НА ТЕХНОЛОГИЧНОТО НОВАТОРСТВО

Финансирането на научноизследователската и развойната дейност продължава да бъде от решаващо значение за подкрепата на технологичното новаторство и развитие. Ресурсите са недостатъчни и трябва да бъдат използвани целенасочено в съответната научноизследователска фаза — преди конкуренция, промишлена или на приложения. Държавите членки похарчиха 4,5 млрд. EUR за научноизследователска и развойна дейност в областта на енергията от възобновяеми източници през последните 10 години, като ЕС отдели 1,7 млрд. EUR от БРП, 7РП и ЕПИВ и предостави 4,7 млрд. EUR на фондовете на политиката за сближаване на ЕС (2007—2013 г.). „Гласкането“ от тези мерки, допълнено с „тегленето“ от пазарното разгръщане като схеми за подкрепа или ценообразуване на въглеродните емисии, доведе някои ключови технологии (вятърната и слънчевата енергия) до пълното им развитие и допринесе за постигането на днешния 12 % дял на енергията от възобновяеми източници. Този подход следва да се засили.

Други технологии са все още неразвити и е възможно да се нуждаят от подкрепа, за да може енергията от възобновяеми източници да изиграе своята очаквана, по-голяма роля в бъдеще. Плаващите и другите инсталации в открито море за получаване на енергия от вятъра, вълните и приливите и отливите, някои биогорива, напредъкът при концентрираната слънчева енергия и новите фотоволтаични приложения, развитието на нови материали, технологията за акумулиране на електроенергия (включително батерии) присъстват в дългия списък на стратегически енергийни технологии, които трябва да се развият (вж. глава 6 от работния документ). Изглежда че особено океанските технологии, акумулирането на енергията, усъвършенстваните материали и производство за технологиите в областта на енергията от възобновяеми източници трябва да получат по-висок приоритет при бъдещата научноизследователска дейност.

---

²³ Вж. Rebel, 2011 г., Reshare: benefit sharing mechanisms in renewable energy, www.reshare.nu.

Стратегическият план за енергийните технологии (план SET)²⁴ и предстоящата програма за научни изследвания „Хоризонт 2020“ представляват основния принос на ЕС за стимулиране на развитието на ключови енергийни технологии. Освен това за 2014—2020 г. Комисията предложи значителна концентрация на усилията на политиката на ЕС за сближаване по отношение на енергията от възобновяеми източници и енергийната ефективност, както и силен акцент върху научноизследователската и развойната дейност и новаторството. Други инструменти включват доходи от тръжната продажба на квоти на емисии на СТЕ на ЕС. С такъв координиран подход към разработването на технологии Европа може да продължи да води надпреварата при развиването на технологии от ново поколение и на високотехнологично производство. Очаква се въведените мерки да подпомогнат новите технологии в областта на енергията от възобновяеми източници, които могат да изиграят значителна роля за диверсификацията на нашия енергиен микс.

Правната рамка след 2020 г. следва да позволи по-добро прилагане на плана SET, допълнен с целенасочени действия. Тя следва да доведе до по-нататъшна интеграция на националния научноизследователски и новаторски капацитет и на финансирането с поделяне на риска и да засили сегашното промишлено и академично сътрудничество за новаторство в областта на енергийните технологии. **Съобщението на Комисията от 2013 г. относно политиката в областта на енергийните технологии ще посочи бъдещите нужди на научноизследователската и развойната дейност в съответствие с приоритетите, определени в Хоризонт 2020. Тя ще прецизира плановете, за да се гарантира, че Европа ще се конкурира в световен мащаб, за да движи новаторството напред по отношение на широк спектър от технологии в областта на енергията от възобновяеми източници, включително новите такива, както и ще проучи допълнителни възможности за действие за насърчаване на съществуващите технологии по плана SET.**

7. ГАРАНТИРАНЕ НА УСТОЙЧИВОСТТА НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗБОВНЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Анализът на Комисията показва, че един увеличен дял на енергията от възобновяеми източници заедно с енергийната ефективност в ЕС има потенциал значително да намали емисиите на парникови газове и да подобри качеството на въздуха²⁵. Освен това добре управляваните европейски горски и селскостопански сектори ще се облагодетелстват в значителна степен от новите пазарни възможности с развитието на пазара за биоенергия заедно с други сектори на цялата биоикономиката. Въпреки тези ползи, повишената употреба на възобновяеми източници все още може да породи загриженост за устойчивостта във връзка с производството на електроенергия и инфраструктурата относно преките или косвените въздействия върху биоразнообразието и околната среда като цяло. Това изисква особено внимание и бдителност. По принцип тези проблеми се разглеждат в междусекторното

---

²⁴ „Инвестиране в разработването на нисковъглеродни технологии (SET-Plan) - пътна карта за технологиите“ SEC (2009) 1295; „Пътна карта за материалите за развитие на нисковъглеродни енергийни технологии“ SEC (2011) 1609.

²⁵ Вж. глава 5.2 от оценката на въздействието към настоящото съобщение.

законодателство на ЕС²⁶. В други случаи ЕС разработи специфични правила в областта на енергетиката, а именно критерии за устойчивостта на биогоривата, въведени с Директивата относно енергията от възобновяеми източници и Директивата относно качеството на горивата. Комисията очаква в скоро време да се занимае също с *косвените* въздействия от промяната на използването на земята. Намалването на емисиите от транспортния сектор ще бъде подпомогнато от преминаването към биогорива с никакви или ограничени косвени въздействия от промяната на използването на земята.

Очакваното увеличение на използването на биомаса след 2020 г. увеличава нуждата от по-ефикасно използване на съществуващите ресурси на биомаса и от ускоряване на нарастването на продуктивността в селското и горското стопанство по устойчив начин в ЕС и в световен мащаб. В същото време е важно да се предприеме силно глобално действие за намаляване на обезлесяването и деградацията на горите и за подпомагане на осигуряването на биомаса на конкурентни цени. Това ще се направи посредством прилагането на Директивата относно енергията от възобновяеми източници и Стратегията на ЕС за биоикономика, предложената реформа на общата селскостопанска политика, предстоящата Стратегия на ЕС за горите и действието на ЕС относно изменението на климата и сътрудничеството за развитие. Увеличеното използване на биогорива в областта на въздушния и тежкотоварния пътен транспорт (където използването на електроенергия не се счита за възможно) засилват необходимостта от разработване на усъвършенствани биогорива. По-нататъшното значително използване на биомаса обаче налага допълнителни мерки за гарантиране на нейната устойчивост. По тази причина до 2014 г. Комисията ще оцени ефективността на сегашните критерии за устойчивост, както се изисква в Директивата относно енергията от възобновяеми източници. **Освен това Комисията скоро ще представи доклади и предложения за по-нататъшното развитие на рамката на ЕС за устойчивост. Тя също така ще търси най-подходящото използване на биоенергията след 2020 г. по начин, който да съответства на амбициите на ЕС в областта на енергията и климата до 2030 г., като в същото време изцяло се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите съображения.**

8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГИЯТА ОТ ВЪЗБОВНЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ СЛЕД 2020 Г.

Сегашната рамка за енергия от възобновяеми източници, съдържаща правно обвързващи цели, национални планове, административна реформа, опростяване, по-добро развитие и планиране на инфраструктурата, изглежда работи добре. Според плановете на държавите членки растежът в сектора ще достигне 6,3 % годишно²⁷, с

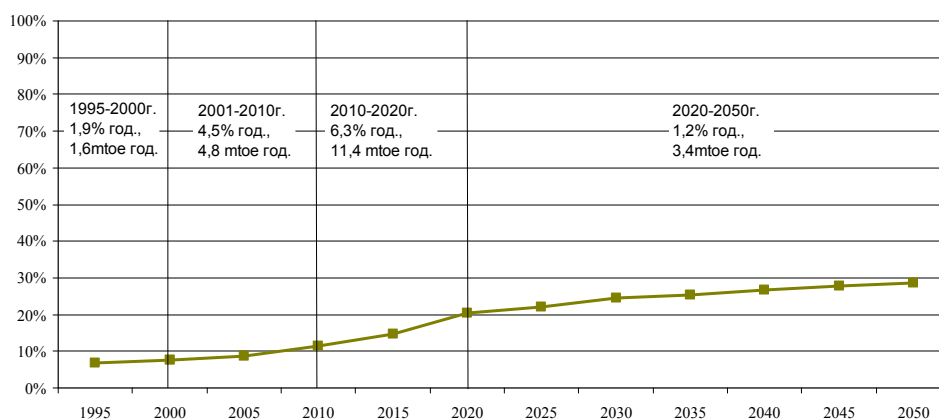
---

²⁶ Например при развитието на водната и вятърната енергия трябва да се спазват Директивата за СООС (2001/42/ЕО), Директивата за ОВОС (85/337/ЕИО), Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО), Директивата за птиците (79/409/ЕИО), Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО) и Стратегията за биологичното разнообразие (СОМ (2011) 244), елементите на фотоволтаичната енергия в бъдеще ще подлежат на правилата за обезвреждане на отпадъци за електронното оборудване, а рисковете за локално замърсяване на въздуха при използването на биомаса в домакинството са предмет на стандартите за емисии на ЕС за малки енергийни инсталации.

²⁷ От 1,9 % и 4,5 % съгласно предишните примерни цели.

което ще се увеличи доверието в бъдещето на европейската промишленост за енергия от възобновяеми източници.

Историческа и прогнозна тенденция на ръста на енергията от възобновяеми източници в ЕС (% от общата енергия). Източник: Данни на Евростат и Пътната карта до 2050 г., сценарий на запазване на статуквото.

Колкото и ефикасна да изглежда днес сегашната европейска правна рамка за енергия от възобновяеми източници, нейният основен движещ елемент — обвързващите цели — изтича през 2020 г. В по-горните глави бе разгледано как ще се развиват текущите политически инициативи за отваряне на пазара, търговия, развитие на инфраструктурата, институционални и оперативни пазарни реформи и новаторство. **На конкурентен пазар отрасълът на енергията от възобновяеми източници наистина може играе основна роля на европейския енергиен пазар.** Създаването на единен европейски пазар е в центъра на благоденствието на Европа и следва да бъде двигател на промяната в нейния енергиен сектор. На отворен и конкурентен европейски пазар отрасълът на енергията от възобновяеми източници, създаден по силата на сегашната регулаторна рамка, трябва да е в състояние да просперира.

Ако обаче, както се посочва в Пътната карта до 2050 г., инициативите на текущата политика *не* са достатъчни, за да постигнем нашите дългосрочни цели в областта на енергийната политика и политиката за климата, годишният ръст на енергията от възобновяеми източници би спаднал от 6 % на 1 %. С цел да се поддържа стабилен растеж на енергията от възобновяеми източници за периода след 2020 г., което е удовлетворяващо всички участници заключение на анализа за 2050 г., ще бъде необходима подкрепяща рамка на политиката, за да се отговори на оставащите пазарни или инфраструктурни недостатъци. Както се заявява в Пътната карта до 2050 г., от основно значение е да се обмислят вариантите за конкретни етапи до 2030 г. За да се започне този процес, в придружаващата оценка на въздействието се разглеждат три варианта на политиката. Те са вариант за декарбонизация без цели за енергията от възобновяеми източници, като се разчита на пазара за въглеродни емисии и ревизираната СТЕ (Директива 2009/29/ЕО); продължаването на сегашния режим, с обвързващи цели за енергията от възобновяеми източници, за намаляването на емисиите и за енергийната ефективност; и усилено, по-хармонизирано управление на целия ни енергиен сектор с цел на ЕС за енергията от възобновяеми източници.

Оценката на въздействието изследва доколко са ефективни различните варианти за справяне с многобройните цели. Ясно е, че конкретни етапи за възобновяемите енергийни източници до 2030 г. могат да бъдат планирани само след размисъл за състоянието на политиката в областта на климата след 2020 г., нивото на конкуренция на европейските пазари за електроенергия, отопление и охлаждане и транспортни горива, както и степента на енергийна диверсификация и технологично новаторство, очаквани до 2020 г.

9. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

Въз основа на сегашната организация се подготвят действия в редица области с цел допълнително да се усили приносът на енергията от възобновяеми източници за европейския енергиен микс, да се укрепи единният европейския енергиен пазар, да се премахнат пазарните бариери и регулаторните пречки, да се увеличи ефективността на схемите за подкрепа на енергията от възобновяеми източници, да се придвижи напред развитието на енергийната инфраструктура, да се увеличи потребителското участие на енергийните пазари и да се гарантира устойчивостта. В своя годишен обзор на растежа за 2012 г. Комисията вече подчерта потенциала за растеж на широкото използване на енергии от възобновяеми източници. Тя доразви тази тема в своите препоръки за отделните държави, приети на 30 май 2012 г. Комисията ще продължи също така да не насърчава политиките, които затрудняват инвестициите във възобновяеми енергийни източници, по-специално чрез постепенното премахване на субсидиите за изкопаеми горива, насърчаване на добре функциониращ пазар на въглеродните емисии и правилно определяне на енергийните такси. Това ще разкрие нови възможности, ще увеличи интеграцията на енергията от възобновяеми източници на вътрешния пазар чрез излагане на производителите на пазарни цени, т.е. чрез обмен на най-добри практики относно реформата на схемите за подкрепа. Международното сътрудничество за развитие на енергията от възобновяеми източници също ще бъде улеснено, като се позволи пълното използване на механизмите за сътрудничество, които също биха могли да спомогнат за развитието на възобновяемите енергийни източници в Южното Средиземноморие.

За да гарантира вземането на тези мерки, след настоящото съобщение Комисията ще предприеме четири основни действия: Тя ще:

- продължи да придвижва напред интеграцията на енергиите от възобновяеми източници на вътрешния енергиен пазар и да се грижи за стимулите за инвестиции в производството на енергия на пазара
- подготви насоки за най-добри практики и придобит от схеми за подкрепа опит, за да насърчи по-голяма предвидимост, рентабилност, да избегне свръхкомпенсирането, когато то е доказано, и да развие по-голяма съгласуваност между държавите членки
- насърчава и ръководи увеличеното използване на механизмите за сътрудничество, като позволи на държавите членки да постигнат своите национални обвързващи цели чрез търговия с енергия от възобновяеми източници и намаляване по този начин на техните разходи

- осигури подобрения на регулаторната рамка за енергийно сътрудничество в Средиземноморския регион, като се отбелязва, че един интегриран регионален пазар в Магреб би улеснил широкомащабни инвестиции в региона и позволил на Европа да внася допълнителна електроенергия от възобновяеми източници.

Каквато и форма да приемат етапите за енергията от възобновяеми източници след 2020 г., те трябва да гарантират, че енергията от възобновяеми източници е част от европейския енергиен пазар с ограничена, но ефективна подкрепа при необходимост и значителна търговия. Те трябва да осигурят също така запазване на научноизследователското и промишленото лидерство на Европа в световен мащаб. Само така можем да продължим да развиваме нашите възобновяеми енергийни ресурси по рентабилен, наистина приемлив начин и да се възползваме от свързаните с това възможности в областта на конкурентоспособността, икономиката и заетостта. По тази причина Комисията ще направи предложения за политически режим в областта на енергията от възобновяеми източници и за периода след 2020 г.